

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԵՐԿԻԾԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ ՍԱՐՏԻՐՈՍ ՏԵՕՔՄԵՃԵԱՆ

Հասցէ, Ղալաթիա Նորատունկեան խան

ԺԳ. Տարի Թիւ 4

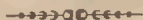
ՇԱԲԱԹ

31 Յուլիս, 1899

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

- ԱՆԴՐՈՒՎԱՐ.— Հրաժարակա՛ն ի հարկէ:
- ԳԻՆՈՂ.— Շարածական քրոնիկ:
- ՀԱԶԱՐ.— . . . Ձի ոջ գիտէ զինչ գործէ:
- Լ. ՇԱԹՐԵԱՆ.— Երախտեաց փոխարէն (Նորավէպ):
- ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ.— Ընտանեկան տուամներ:
- ԲԻԿՄԱՆԻՐ.— Գիշերային պտոյտ մը:
- Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ.— Նկարներ:
- Լ. Ա. Փ.— Զեմ կարծեր:
- ՍԱՐԳԻՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ.— Ուրախառիծ լուրեր:
- ՄԱԻ ԻՆՅՁ ՏՈՒՏՈՒ.— Կէտիկ Փաշայի վարժարանէն ուսուցիչ կ'ուզուի:
- Ծաղիկի հեռագիրները:
- Ազգային լուրեր:

ԸՐԱԾԱՐԱԿԱՆ Ծ ԸԱՐԿԷ

Կարգացիք անշուշտ թէ հակառակ Ուսումն. Խորհրդոյ պաշտօնական և անպաշտօն ազդարարութեանց, թաղերէն ոմանք իրենց դպրոցական հանդէսները կատարեցին վայելուղ շիով: Ըսողներ կան թէ կազմական կանոնագիրքը դպրոցական հանդէսները չարդիւրբ. բայց Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Տեարք Ուսումն. Խորհրդոյ չեն կրցած ըմբռնել իրենց գրքին իմաստը, և երբ կ'ըսեն թէ, զոր օր Սկիւտարի Ս. Խաչի վարժարանը մրցանակաբաշխութեան հանդէս պիտի կատարէ, կը վտւթան իսկոյն իրենց անվճար. . . կրթական տեսուչը զրկել ի Ս. Խաչ, և գոնէ կը յաջողին մէկ շաբաթ յետաձգել ծրագրուած հանդէսը: Ի՞նչ խորախորհուրդբաներ մը կը գառնան Ուսումն. Խորհրդոյ կանաչ գրասեղանին շուրջ: Բայց կոշտ իրականութիւնը սա՛ է թէ այդ Խորհուրդ բոլորովին կորսնցուցած է իր բարոյական հեղինակութիւն և բնաւ չի կրնար այլ ևս ծառայել իր նպատակին. ուստի ՀՐԱ-

ԺԱՐԱԿԱՆ Ի ՀԱՐԿԷ. La démission s'impose. մենք գոնէ այսպէս կ'ըմբռնենք արժանապատուութիւնը: Սկիւտարի Հողաբարձութեան ներկայացուցիչը հանդէսին բացուած թէ դոցուած պահուն՝ զխարկը վար առնելով կարգ մըն ալ ազուրիկ դիտողութիւններ կ'ընէ, անուղղակի հարուածելով Ուսումն. Խորհրդոյ sqիտրիւնը կազմական կանոնագրքի բուն տրամադրութեանց մասին: Տիար Հողաբարձուն կը խորատուզուի նոյն իսկ աստուածաբանական վարդապետութեանց մէջ և կը յայտարարէ թէ Աւետարանը ո՛րքան տարբեր մեկնողներ կան, այնքան ալ տարբեր մեկնողներ կան կազմական կանոնագիրքը: Ուրեմն Ուսումն. Խորհրդոյ անդամք հերետիկոս են, և մենք կը կարծէինք ցարդ թէ ուղղափառութեան պաշտպան են և աւանդութեանց ներկայացուցիչ: Աւելին կայ. շըրջանաւարտ պատանիներ չեն ուզեր ներկայացուիլ կամ ներկայանալ Գննիչ Յանձնաժողովին, որոյ ասենապետն ու ատենադպիրը, երկուքն ալ դերաւջլային, ի բարկութիւն կը բողոքեն և հրաժարական կուտան: Այս որոշում, ո՛րքան ալ հասկնալ, ունի սակայն իր տրամաբանութիւնը: Ուսումն. Խորհուրդը կրնայ դերազանցապէս օրինակուիլ իր ստորագաս մէկ մարմնոյն այս արժանապատուութեան զգացումէն: Երեք կրթական ասեսչ շինեցին, բայց անոնց ծախքը չկրցան հայթայթել. հուսկ ուրեմն դիմեցին վարչութեան որ Պատրիարքարանի առաձգական կամ խժային Երմտացոյցին մէջ կրթական խնդրոյն համար գումար մը նշանակէ. չյաջողեցան, ու ելեր կը մեղադրեն Իզմիտի հոշակաւոր Առաջնորդը թէ կրթական դործին անտարբեր է, առանց մտածելու թէ այդ Առաջնորդը ունի հոս ալ իր միւս ունն ետը, և արդեօք ասոր

համար չէ՞ որ վարչական ֆենիչ Իլիաս էֆ. ձեռքը խղճին վրայ դնելով արդարացուց Առաջնորդին մասնաւոր կրթական անտարբերութիւնը բաղդատելով զայն ընդհանուր կրթական անտարբերութեան հետ, որ ծագում կ'առնու աւելի բարձր ազբիւրէ մը: Արդ, Ուսումն. Խորհուրդը, վարչութեան անպաշտպան, իր ունեցած հեղինակութեան մէջ ալ չարաչար յուսախաբ, մնա՞յ դեռ իր պաշտօնին մէջ:

Այս հարցման կը պատասխանենք.— «Սխորժակէ կախում ունի այս»։ Մարդիկ կան որ բարոյական զգացումներէ չեն ներշնչուիր բնաւ, երբ պաշտօն մը կ'ստանձնեն. նրաթականը միայն կը նային, կամ անխուսափելի Ռէքլամը, որ կը բաւէ իրենց: Եւ այս վիճակին մէջ կ'արդարանան Շրջանաւարտները կամ վարժարաններու տեսչութիւնները որ չեն ուզեր երթալ քննութեան կամ զըրկել քննութեան: Ծիծաղելի պիտի չըլլա՞յ Ուսումն. Խորհուրդոյ այն սրոշում թէ Սամաթիա պէտք է պատժուի որովհետեւ վկայական տուեր է իր շըրջանաւարտներուն, իսկ Սկիւտար պիտի արդարացուի, որովհետեւ դպրոցական հանդէս մը միայն կատարեր է եղեր, մինչդեռ շարաթ մը առաջ արգիլած էր թէ՛ Սկիւտարի և թէ՛ Բերայի այդ անունով հանդէսները: Նաթանեան էֆ. անակնկալ մը ըրած եղաւ հնազանդելով Ուսումն. Խորհուրդոյ հանդիսարդել որոշման, թէ և սաստիկ դժգմնած է և որոշած է բողոքել այս կատակերդութեան դէմ:

Սպասելով որ անոնք իրարու խօսք հասկցնեն, իրաւաթոհ ըլլան, մենք կը ցաւինք միայն այս աւերեալ հեղինակութեան վրայ, և երկնային անպառ համբերութիւն կը մաղթենք Տեարց Ուսումն. Խորհուրդոյ որ, իրաւցնէ, ախպար Խորհուրդ մըն է ցորչափ խնդիրը յարատեւութեան և անզգայութեան (impassibilité) վրայ է: Այս ալ առաքինութիւն մըն է, իր տեսակին մէջ անշուշտ:

* * *

Քանի որ հրատարականի մը վրայ կը խօսինք, ինքնին մեր մաքին կը ներկայանայ սա՛ հարցում թէ Սամանի նախորդ Տեղապահը ինչո՞ւ մէկ շագենաւէն միւսը չանցաւ իր նոր պաշտօնատեղին երթալու համար: Ծրաթերթերուն մէջ որոշ բան մը չկայ այս մասին. բայց հրատարա՞ծ է արդեօք: Արմաշեանի առանձնաշնորհում չենք ճանչնար, և կ'սպասէինք որ Տ. Բարդէն փութար իր պաշտօ-

նատեղին, ուր անհրաժեշտ է անշուշտ իր ներկայութիւնը: Իր ծննդավայրը Այնթապ երթալու խօսքեր հրապարակ նետուելուն յաջորդեցին անմիջապէս Արմաշ երթալու խօսք մը, ևն. ևն.: Բայց մեր կարծիքով—որ ողջամիտներուն ալ կարծիքն է—Բարդէն վարդապետ կորանցուցած պէտք է համարուի իր հուշակաւոր . . . բարենիշերէն մին. մէկ թիւ վար պէտք է իջնել Բարդէն վարդապետ պարտաւոր էր փութալ ի Մուշ, քանի որ իր յաջորդը փութաց ի Սաման: Ոմանք հետաքրքիր ըլլալով կը հարցնեն թէ, եթէ Տ. Բարդէն Արմաշական չըլլար, ինչե՞ր պիտի դրէին արդեօք իր այս անարդարանալի յասարակման դէմ: Կը պատասխանենք.

«Նպատաւորեալ կղերի դրութիւն չունինք մենք»
ԱՆԴՐՈՒՎԱՐ

ՇԱԲԱԹՍԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Գերեզմանատուններու շուրջը.— Մեռելոց յիշատակին.— ճատո . . . Նարը-Բարուի դպրաց դասին.— Տ. Ղեւոնդի գանգատը ու Տ. Արիստակէս.— Շրջանաւարտներու յանձնաժողովին ան . . . գործունէութիւնը:

Վարդավառին երկրորդ օրը միտքս դրի, որքան որ կրնամ գերեզմանատունները պատիմ, Պալլըքէն սկսայ ու Բերայ վերջացուցի, Խառքեղ ալ երթալու պայմանով Պալլըքի մէջ տեսայ գութը, խիղճը, հաւատքը, սէրը, յոյսը, շահամուտթիւնը եւ անտարբերութիւնը նստէր կը խօսէին Պալլըքի հետ, առաջինները կը խոնդրէին որ իրենց համար տեղ մը սրոշուի որպէս զի խպառ թաղուին հոն:

— Եղբայրներ, կ'ըսէր Պալլըքը, կը կարծէք թէ ես շատ գոհ եմ իմ վիճակէս եւ դուք ալ քովս գալ կ'ուզէք, շորս կողմս պատ չի կայ ու ամէն կիրակի զիս ու մեռելներս անհանգիստ կ'ընեն, ամէն կերպ խտրատակութիւններ կ'ըլլան հոս, մանաւանդ Պալլըքի քանայէլի օրերը:

Այդ միջոցին շահամուտթիւնը եւ անտարբերութիւնը ձանձրանալով, առաջինը՝ հոն գտնուող քահանաներուն սրտին մէջ, իսկ երկրորդը՝ Պալլըքի յանձնաժողովի քանի մը անդամներուն մարմինին մէջ մտան: Խօսակցութիւնը կը շարունակուէր:

— Բայց ինչո՞ւ կը դանգաժու, ահա քեզի համար Յանձնաժողով կազմուեցաւ այլ եւս շուրջը պիտի որմափակուի, ա՛լ պիտի հանգստանաս:

— Բան մը պիտի չըլլայ դիտցած եղիր. մանաւանդ որ Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդն ալ չուզեր որ ես պատ ունենամ շուրջս, քանի որ իմ ու մեռելներուս երեսն տարեկան քանի մը հարիւր ոսկի հասոյթ կ'ունենայ. հէյ կիտի՛ ողջեր, ասոնք մեռելներէն

բան կը սպասեն. կ'ուզին նէ ոսկորներս ալ թող ծախեն, բաւական հասոյթ մը կ'ըլլայ իրենց:

—Աման Պալըքը, դուն ալ ի՞նչ կ'ըսես. ան չէ ամա շատ հաւատացեալներ կուգան հոս:

—Անչնէն անհաւատը հոս հաւատքով կուգայ Յոյսը.— Իմ մասին ի՞նչ գաղտնար կը յայտնուի.

—Ամէն մարդ քեզմով կ'օրորուի ու կ'ապրի, մանաւանդ երկու ամիսը անգամ մը, երբ Քաստրոյին թիւերը հրատարակ կ'ըլլան, քեզմով նաեւ քրքրեցեալ եւ հետեւեալ եղող հիւանդները հոս կը վազեն:

Գրեթէ.— Ինձի սըտեղուանքը տեղ մը տուր:

—Քեզի տեղ չունիմ. դնա՛ դուն քահանաներուն եւ Զանձնաժողովներուն սիրտը մտի. եւ եթէ հոն երթալ չես ուզեր, դնա՛ կորսուէ՛ Մայր եկեղեցիի թաղ. Խորհուրդին ծոցը:

Սէրը եւ հաւատքը ինչպէս նաեւ միւսները շատ ազդեցին Պալըքին, որպէս զի իրենց տեղ մը տայ, հոն թաղուելու համար, բայց կարելի չեղաւ, ուստի ստիպուեցան հեռանալ միմուտով «թերեւս Բերայ գմեղ ընդունի» խոյ, անտարբերութիւնը եւ շահամուտութիւնը հիւանդանոց այցելոցին, մինչդեռ խիղճն ու գուժը դուռնէն նայեցան ու անցան, հաւատքը պահ մը յանդրգնեցաւ ներս ալ մտնել եւ սակայն աղուորիկ ծեծ մը ու տեղով, դուրս վռնուեցաւ. այսպէս ամէնը միասին Ետի-Գուլէի կայարանը իջնալով, անոնցմէ անտարբերութիւնը եւ շահամուտութիւնը բազմեցան առաջին կարգի վահան մը մէջ, իսկ հաւատքը, յոյսը եւ սէրը կրցան երրորդ կարգի վահան մը մտնել եւ սակայն գուժն ու խիղճը... ա՛հ, այս խեղճերը չիրցան տեղ մը գտնել եւ ստիպուեցան Վիրբեճի իջնալ. միւսները կամուրջէն անցնելով մտան թռանվայ, հոս յոյսն ալ գթութեան եւ խիղճին քարոսին եկաւ, ան ալ դուրսը մնաց:

* * *

Բերայի մէջ գերեզմանները երկուք են, Բանկալթիի եւ Շիշլիի գերեզմանատունները, առաջինին մէջ կը գտնուին... փոստուածները՝ Նարլը-Պարուի բարի ծաղիկ պտիւնները, որոնք ինչպէս յայտնի է, իրենց եկեղեցիին վշտանալով եկած էին բարեկամութիւն հաստատել այս գերեզմանատան եկեղեցիին հետ է՛յ անանկ է ճա՛փ ձեզի, ինձի կը հարցնէք նէ, գտցէ՛ք Նարլը-Պարունիդ, բաւ համարեցէք ձեր կերած պէտքերը եւ ձեզի տրուած զիյաֆէթը ու միանգամայն եկեղեցւոյ բեմէն լսած գովեստներնիդ:

Հոս, գերեզմանատան մէջ լեցուն աղջիկ կար, ասոնցմէ շատերը կաղին կը ծախէին (Ֆընարխճի). երկուստարներն ալ զնուղ էին, հիանալի էր լսել հողեհանգիստի միջոցին երկու սիրողներու միջեւ տեղի ունեցած հետեւեալ խոսակցութիւնը:

- Անուշիկս, ասոր բէգ աղւորցեր ես:
- Հայտէ՛, քա դուն ալ, էյէնմիշ կ'ըլլաս կոր:
- Քա չէ ամա ասոր կիտես քի փոխուեր ես:
- Ան քուկին գաթութիւնդ է:
- Եւ երկուքն ալ մէկ մէկ փոխադարձ համոյրներ

կը քաղէին. է՛ ինչ կ'ըլլայ, եղբայրական համոյրներ էին անոնք:

Հաւատքը՝ այդ միջոցին երկինք ելած էր:

* *

Շիշլիի գերեզմանատունն ենք, ներս մանկուղ պէս կը խորհիլ թէ հոն ուրիշ հով մը կայ, ագնուապետականութիւնը կը փչէ ամէն կողմէն եւ բարձր քարեր իրենց գլուխը կ'երեքցնեն կարծես քեզի ըսելու համար:

- Գիտէ՞ք մենք ո՞վ ենք:
- Իտենք ու կը հաւատանք:

Մեր պատյտը կը շարունակենք, հաւասարութիւնը հոն դործ չունի. մրցում մը կայ հոն, մրցում՝ աւելի մեծ ու հարուստ երեւնալու, կը տեսնենք ամբողջ ընտանիք մը նստած իր մեռելին շուրջը, անդին ծերուկ կիկիներու խումբեր, հոս աղաքներ ու աղջիկներ եւ ամէնուն շրթանք վրայ ժպիտ մը կը փայլի. Կ'անցնինք. կը քալենք ու կը հանդ պինք երեք փոսերու որոնցքով ծերուկ կին մը, հինցած ու դողդոջուն կ'արտասուէ երեք փոսերուն առջին, անոր շրթունքին վրայ ժպիտ չենք տեսներ, իր քովը նստած է աղեկ մը, սիրուն աչքերով դուրսը ֆէս չի կայ եւ ոտքն ալ ճերմկցած պատառ պատառ կոչիկ մը ունի. երկուքն ալ մտածկոտ երեւոյթ մը ունին, քահանայ մը կը կանչեն ու այդ ծերուկը կը նստի մեռելներուն քովիլը իր ձեռքերը կ'երկնցնէ—կարծես թէ չկորսնցնելու համար այդ երեք փոսերը—քահանան կը կարգայ ու ինք կուլայ, մինչդեռ տղեկը, բան մը չհասկցողի մը դէմքը ունի:

Քահանային աղօթքը լմնցած, է մինչդեռ այդ կնիկը հոն է՛ նստած՝ իր մեռելներուն քովիլը:

—Մայրիկ, կ'ըսեմ, մի լար, դուն չէ՞ո հաւատար Աստուծոյ:

—Ա՛խ օրթտի երեք հատ ճիվան զաւակներս թաղեցի, ինտոր չիլամ, միս մինակուկ մնացի աշխարհքին վրայ:

—Մարիկ, Աստուած մնացածներուն օրեր տայ:

—Մնացածը ես եմ, զաւակս, տուա ըրէ քի ես ալ մեռնիմ:

Եւ կնիկը նորէն անդին դարձաւ ու այս անգամ լալով սկսաւ փոսերուն վրայի պզտիկ քարերը անդին ընել ու մտքիլ իր սիրելիներուն աճիւնները:

Ու թերեւս միակն էր որ կը տեսնէի այդքան անկեղծ ու այդքան յատկանշական, մինչդեռ անդին գաւառացի կնիկ մը տեսայ որ իր մեռելին քովը նստած օրօր կ'ըսէր իր սիրելիին:

Ուրիշ տեղ մը 4 աղջիկներ խնդալով քահանայի մը հետ կուգային գերեզմանի մը վրայ, աղջիկները կ'ըսէին:

- Տէր հայր նայինք պալ տարի մէջերնուս ո՞րուն վրայ կարդացած պիտի ըլլաս:
- Այսինքն միջերնուն ո՞վ ամուսնացած պիտի ըլլար:

* *

Հաւատքը, յոյսը, խիղճը եւ միւսները հոն հասած էին ու գերեզմանատունին հետ կը տեսնուէին:

—Մեզի տեղ մը տուր հոս տեղուանքը:
 —Շատ աղէկ սիրով, հրամանեցէք. Պ մեռելաթաղ ըսէ Յանձնաժողովին որ քարտէսը բերէ, ըսէք, որ տեղը կ'ուզէք, հոս 5 ոսկի է հոն 20 ոսկի, առջին մէկ ոսկի:
 —Ճանրմ ինչ բան է, մենք բարա չունինք:
 —Բարա չունի՞ք մի, անանկ է նէ Պայրքը զայցէք ես հոս տեղ առանց դրամի մարդ չեմ կրնար ընդունիլ:
 —Ղանրմ ես խիղճն եմ:
 —Չեմ ճանչնար քեզ:
 —Ես ալ յոյսը, ան ալ հաւատքը:
 —Արտուեցէք ամէնքնիդ ալ, անպիտաններ, ես ձեզ պէսներուն երես չեմ կրնար տալ:
 Շահամուրթիւնը եւ անտարբերութիւնը որոնք հարուստներու դամբարանները կ'այցելէին, ատ միջոցին հոնկէ կ'անցնէին. եկան գերեզմանատուն, ուրտեղ շատ լաւ ընդունելութիւն գտան:

Կ'ըսուի թէ հաւատքը յոյսը եւ միւսները կիր սկի օրուընէ ի վեր է անյայտ եղած են, չգիտցուի թէ ո՞ւր գացած են:
 Իսկ անտարբերութիւնը այն օրը այցելեր է Գարակէօզեան եւ Նիւրսեան դամբարանները եւ քանի մը ժամեր տեսուեր են—կ'ըսուի—:
 Կ'իմանանք նաեւ թէ շահամուրթիւնը քահանաներուն հետ պայմանագիր մը կնքեր է:

* *

Եւ քանի որ քահանաներու վրայ խօսեցանք, կ'արժէ որ ըսենք թէ Տ. Աւետիք քահանայ կը գանգատի ու Տ. Արիստակէս քահանան մատնանիչ կ'ընէ:
 Մեր կործիքը այն է որ, Տ. Աւետիքը չէ', եթէ ամէնէն տգէտ ու աղքատ քահանան ալ Տ. Արիստակէսին պաշտօնը ունենայ, այս վերջինէն տարբեր բան մը չպիտի ըլլայ, այն ամէն քահանաներ որոնք քիչ մը դիրք կը շինեն իրենց եւ վզերնին կը հաստցնեն, ամէնն ալ ազնուապետական կ'ըլլան:
 Դարմանը հիմնական պէտք է ըլլայ:

* *

Շրջանաւարտներու Յանձնաժողովը անցեալները խըջախ հագուած սրգուած կը սպասէ որ աւարտաշրջանները գան ու քննութիւն տան իրենց, որպէս զի վկայական ստանան: Աշակերտներն ալ չգացին, որպէս զի . . . վկայական չտանան:

Առնեն տէ ինչ խեր պիտի տեսնան ասկէ:
 Շատ աղէկ կը յիշեմ, որ մը, ՉՅ տարեկան երիտասարդ մը, մեր քէօշէի պախալին հետ կը կուռէր. երբ պատճառը իմացայ բաւական խնդրցի, վստահ եմ թէ դուք ալ պիտի խնդաք:

Երիտասարդը 10 փարայի հաց ու պանիր ուզեր է, եւ որովհետեւ դրամ չունի եղեր, Ուսումն. Խորհուրդէն առած վկայականը «էնի» ձգել ուզեր է. պախալը չէ տուեր, երիտասարդը կ'ըսէր որ ինձի համար կարեւոր է այս թուղթը, վաղը կը բերեմ 20 բարան եւ կ'առնեմ:

Այդ միջոցին Արթուրեան Տեսուչ Էֆէնտին որ պատահամբ հոնկէ կ'անցնէր, 20 բարայ տուաւ ու փրկեց հէգ վկայականը, որ ուսուցչի մըն էր, որ այս տարուան արձակուրդէն ի վեր դադարած էր պաշտօնէն՝ զի այս տարուան մօտան ալ այս է որ ամէն գարոց պէտք տեսած է փոփոխութիւններ ընել իր վարժարանին մէջ որպէս զի . . . արձակուրդի ամսականները չբանին:

ԳԻՏՈՂ

... ԶԻ ՈՉ ԳԻՏԷ ԶԻՆՉ ԳՈՐԾԷ

Կ'երեւի թէ առաջին անգամ Տիւլէկեանի փոխունքարոյր քննադատութեան ի պատասխան իր յուրի ճաշակը, խղճալի ըմբռնողութիւնը եւ խողալխալից գանկին չափը երեւան հանող գրութիւնս շամիրուրի մը ազդեցութիւնը ըրած է, որմէ գալարուելով Մալէկի վերջին թիւին մէջ կը թափէ այն տեսակ տպականալից տողեր՝ որոնցմէ չէինք վախնար երբ յուրիսի մէջ չըլլայինք:
 Բայց հոգ չէ, մեր ոչ մարմնական եւ ոչ մտաւորական առողջութիւնը կը վնասուին, քանի որ, փառք Աստուծոյ, սովորած ենք այս տեսակ ժահահոտ բերաններու համար հարկ եղած ստեն բարոյսկան «նի» ֆէնի գործածել:

Ի՞նչ է ուրեմն այս սլարագային մէջ գործածելիք հականերսականը.—հասկցնել աղնիւ բնթերցողաց թէ լաւնաստեղծութիւնը իր վսեմութեան մէջ այնքան բարձր եւ փայլուն է որ՝ մտաւորապէս՝ սողուններ, եւ զգացողապէս գետնաքարչ էակներ երբէք չպիտի կրնան այդ փայլունութեան հետ հաշտուիլ եւ պիտի փորձեն միշտ լուսնոտի ոստուկներ ընել թքոտելու համար անոր սըրբամաքուր պայծառութիւնը, բայց առանց յաջողելու արժանի վարձատրութիւննին պիտի ստանան՝ որ է արհամարհանք եւ նողկանք . . . :

Տիւլէկեան իր փողոցային լեզուաւ եւ խօվուշային ոճով կ'ուզէ լիցնել զիս այն բարձրութենէն՝ ուր ընտրեալներ միայն կը գտնուին. բայց չգիտեր խեղճը թէ առանձին չեմ՝ այլ փոքրիկ մանկանց երամ մը կայ՝ որու ներքեւ բերանարաց կենալը կրնայ իր վտանգները ունենալ. բայց Տիւլէկեանը պիտի մտածէ տանք, ո՞չ երբէք մի հաւատաք. նա պիտի կենայ մինչեւ այն ատեն՝ որ գաղջ ջուրի սրսկում մը սթափեցնելով զինքը նախանձի շմորումէն, թէօպէ ընէ եւ երթայ՝ Վ. Փ ին հետ տէրտէշմիշ ըլլալու:

Բայց ցաւալին այն է, որ, գրական արդի հրապարակը որ իր չափով ամէն ճիւղ մշակելու ընդունակութիւն մը կը ցուցնէ՝ կրնայ կոր ազատութիւն անանկ պըժգալի տողերով՝ որք քննադատութեան նուիրական անուան տակ կը ներկայանան: Ամէն բանէ առաջ գրիչ շարժող անձինք հոգ տանելու են հրապարակի մաքրութեան, վանելով անանկ դրուածքներ, որք համակ մուր են ու ցելու Գրական այս անիշխանութեան մէջ Տիւլէկեաններ բաց գտնելով կը սպողին մամուլը դռնէն ներս, յանդգնելով խլուրդի լորձուքներ թափել հոս ու հոն: Եւ արդէն կարելի է որ Տիւլէկեան հասկնար այն բանաստեղծութիւնս որ համակ ջիւղ էր եւ զգացում եւ ուր հոգեկան ամենանորը երանգները ցուցուցած էի.—բայց աւա՛ղ, փորձով տեսայ թէ մարգարիտը արհամարհող արարածներ կրնան եղեր գտնուիլ, որոցմէ մին է ահա Մեծարոյ Տիւլէկեան:

Միթէ սոխակը խոշաֆէ կը հասկնայ կամ չի՞ աբարած մը որ խահվէ խմել չգիտնայ կամ խոշաղութիւն չկարենայ ընել: ուստի ինչո՞ւ զարմանանք որ Տիւլէկեան

իր քիթը կը խոթէ ամէն լեռ եւ ձոր:

Այս ամէն ապիկարութեանը հետ մէկտեղ յանդգնիլ ազման անուանել զերընտիր բանաստեղծութիւնս զոր դարեր հազիւ կը ծնին, սա կ'ենթադրէ ապահովուպէս թէ իր քննադատութիւնն է ազման՝ եւ ինք փոխանակ եաղման կապելով մաղմանի մուհապէթով գոհանալու, խաղման առած, թամամն քակած, կ'իյնայ գրականութեան մէջ եւ իբր շաղակրատ լազ ման կուգայ:

Կաւազեմ Տիշլէկեանի վիճակին այն պատճառաւ որ առաջնորդ մը ունեցած չէ եւ առխարխափ յառաջանալով, յանպատրաստօրէն ինքզինքը կը դնէ այն դրութեան մէջ, ուր իրեն կ'ապաստեն ծաղր ու ծիծաղ:—Եթէ սիրտը կը նեղանայ եւ անպատճառ կը փափաքի բանով մը զրազիլ, բարեկամաբար խորհուրդ կուտայինք իրեն բէօթէքի համբել՝ քանի որ հրապարակաւ իր բէօթէքին ելլալէն հազար անգամ ազէկ է. կը խրատէինք եւ տէկ քաշել՝ քանի որ քերթողական տղանդիս եւ պուէտական հանճարիս սրարչաւ հոսանքին դէմ թիալարելէ նախընտրելի է. կը յանձնարարէինք լուրջ մտքով լուծին դառնութեան հեղօրէն համակերպել, այսինքն ճանշնալով իր ապիկարութիւնը գրականութեան մէջ, այսինքն գիտնալով բանաստեղծութեան իր բերնին լօսման չըլլալը, այսինքն համոզուելով քննադատութիւն մը պուլ խապախիլէն արտադրելու անհնարութեան, այսինքն հասկնալով կոչանին եւ գրիչին, մտուռի տերեւին եւ լրագրի թերթին, ցելոն ու մեղանին տարբերութիւնը՝ չհամարձակի աքայել ընդդէմ խթանի:

* * *

Տիշլէկեան իր ամէն մեղքերուն վրայ կը յանդգնի բանաստեղծութեանս մէջէն հատուածներ բերել եւ ծաղրանքով քննադատել: Թողէք այն տառափոխութիւնները եւ բառափոխութիւնները զորս ընելու չափ ստորնացեր է՝ միայն սա ըսենք թէ փակագծի մէջ գըրածները իր դատապարտութիւնն են, վասն զի հանճարս ամենի ժայտի մը պէս կը կենայ եւ հեգնօրէն կը ժպտի այն տխրեղծ ալեակներուն վրայ որք կուգան ծեծել կողերը եւ ետ կ'երթան ամօթահար ու սմքած. չեմ գիջանիր նաեւ բացատրութիւն տալ բանաստեղծութեանս մէն մի խօսքին համար, վասն զի, փայտի տաշեղները՝ ուղեղ, կաղամբը՝ գանկ, քէթէն թօխումի լափան՝ դերձան, վարունգը՝ ասեղ, զգիչը՝ գայլայլ եւ Տիշլէկեանը՝ քննադատ կարծելու չափ ոչ միամիտ եմ ոչ բթամիտ Հասկցա՞ք:

Բայց խոստովանիմ եւ հաւատամ թէ Տիշլէկեան իր ամէն խեղճակրակութեամբ անցեալ շաբաթուան երկարապատում ոչնչօրանութեան մէջ վեհանձնութիւն ունեցեր է գէթ մէկ տող ճշմարտութիւն դնել. այո՛՝ միակ խօսք մը որ բացարձակապէս իրաւայի է. գրութեանը Յրգ սիւնակին սկիզբները յառաջ բերած էր բանաստեղծութեանս այն հատուածը ուր «քառակուսի գլուխներ սպիգօյին ուղեղներ, գգու մային գանկեր» անուանած էի այն տեսակ անձերը՝ որոց ներկայացուցիչն է Տիշլէկեան. սա, նոյն հատուածին քով քօջաբար կը գրէ «ա՛խ իշտէ

բա լոր ատոնց պելան է կը քաշես կոր», կեցցէ ուրեմն կեցցէ ո՛՞ Տիշլէկ. այս ճշմարտախօսութեամբ քաւեցիր այն մեղքերդ՝ զորս գործեալ ես ավուռ զաւուռութեամբ եւ մասամբ նորին, զազրախօսութեամբ եւ մասամբ նորին, ընդվայրաբանութեամբ եւ մասամբ նորին եւ աննեքիլի եւ անասելի զուռնայաբանութեամբ զոր իբր քընն աղատութիւն կը ներկայացնես Մալէի մէջ, ո՛վ Քեահը բոխանի պերճախօս ո՛վ Գազը-Չէշմէի Փիլիսոփայ: (*)

ՀԱՂԱՐ

Ե Ր Ա Խ Տ Ե Ա Յ Փ Ո Ւ Ա Ր Է Ն

(Նորալէպ)

—Անոր տպահուր չի գար հա, դպրոցէն կը վնասուինք կ'ըսէին իրարու փախալով՝ դասարանին աղքատ աշակերտները:

Պոլսոյ թաղերէն միոյն դպրոցը կը յաճախէր Գրիգոր, այն թաղերէն մին, ուր աղքատին առատութեան համեմատութեամբ՝ հարուստին յարգն ալ աւելի կը բարձրանայ: Ամէն առտու, խրոխտանքով մը կը մտնէր սրահը եւ տղայական շարժուածքով մը, իբր արժանի գաւակ իր հօր, կ'երթար նստիլ իրեն յատուկ գրասեղանին վրայ, որովհետեւ չէին ուզած իր ծնողքը՝ աղտոտ տղայոց քով նստեցնել անիկա: Ու պզտիկներ՝ աղքատ ձկնորսի խեղճ դպակներ, երբ տեսնէին անի, որ ամէն առաւօտ նորութիւն մը կը կրէր վրան, իրարու կ'ըսէին.

—Ա՛խ, քէշկէ էս ալ թաղականի զաւակ ըլլայի պէ, նայէ ասոր ալ չանթան փոխեր է. թէնէքէէ փաս փարլախ աղւորիկ չանթա մը առեր է: Հայրիկս խօսք տուած էր ինձի՝ չանթա մը առնելու համար, էրէկ գիշեր ըսաւ քի օլում հիմակ չանթա մանթա մէկտի դիր, ուտելիքնիս ճարելը մտմտանք. չէմ ալ քանի մ'օրէն հայրիկս ինձի դպրոցէն պիտի հանէ: Ա՛խ, ինչ կ'ըլլար ես ալ թաղականի զաւակ ըլլայի, էս ալ դպրոցը մնայի, պան սովրէի ու մարդ ըլլայի:

Եւ տղայք կ'սկսէին ալ իրենց մանկական վառ երեւակայութեամբ երազել ու երազել: Ու իրենց աչքերովը կը տեսնէին, հարուստին ու աղքատին ունեցած տարբերութիւնը եւ այն խնամքը որով կը շրջապատուէր ան իր վարժապետներէն, մինչդեռ իրենք եթէ անոր գործած յանցանքին կէսն իտի գործէին, շարաշար կը պատժուէին, հաւասարութեան այդ յարկին տակ. շատ մը առանձնաշնորհումներ կը վայելէր Գրիգոր, ինչպէս ըսինքս՝ վա՛յ այն տղուն որ համարձակէր անկէ տրտնջալու: Տղայք երբ կը տեսնէին որ իրենց յարգած մարդն իսկ —վարժապետին— կը յարգէ ան, ու աչք կը գոցէ անոր ամէն շարութեանց, ալ աւելի յարգախօսուն երկիւղ մը կ'զգային այդ թաղականի զաւակն հանդէպ:

* * *

(*) Տիշլէկեանի պատասխանը յաջորդիւ: Ծ. ԽՄԲ.

Խոնարհ տղայ մը միայն՝ Համբար՝ մտերիմն էր Գրիգորի, ամենէն ուշիմն էր Համբար իր կարգին, բայց աղքատ ծնողաց զաւակ՝ յանձն առած էր սովորեցնել անոր իր ամէն դասերը, փոխարէն՝ ցորեկները քանի մը պատառ հաց ուտելով անոր բաժինէն, եւ թաղական հայրն, աւելի մտածելով իր զաւակին օգտին քան բարեբարութիւն մ'ընելուն վրայ, գիշերներն ալ կը կերակրէր Համբարը, այդ դժբաղդ տղան, որ կերած պատառ մը հացին փոխան, կը չարչրուէր այդ տխմար պղտիկին քրմահանգըններուն առաջ, ու հազար սիրտ մ'աշուքներով կը ջանար անոր դասերը սովորեցնելու։ Շատ անգամներ Համբար՝ գիշերը ճաշէն ետք, անկիւն մը նստած՝ կը դիտէր երջանկութիւնն այդ ընտանիքին որ հանդիստ ու գոհ կը խօսակցէին կատարուելիք ուրախութեան մը վըրայ, մինչդեռ անդին իր մայրիկը ու քուրիկները, Արաքսին ու Սաթիկէն, իրենց հայրիկին կ'սպասէին թերեւս գիշերուան այդ յառաջացած ժամուն, ուր գուցէ զժրատ հայրիկը չ'կրնար օխտ մը հաց ալ բերելու։ Երբեմն երբ իր ընկերակիցներուն կը պատմէր Գրիգորի տան ճոխութիւնը եւ անոր վայելած սէրը տան մէջ, ու կ'ըսէր թէ ինչպէս անիկա կերակուրներուն չէր հաւն եր, ասդիկն չէր ուտէր, անդիկն կը նետեր. ոմանք կ'ըսէին. — Ծօ՛ տխար, պարէ ասված զէնկինին էվէլցուքները քուխարկներուն տար պէ, ինչ կ'ըլլար։

Ու կ'սկսէին իրենց տղայական երկայն երազալի խօսակցութիւնները՝ հարուստ ըլլալու եւ անոր հաճոյքները վայելելու ուրախութեան վրայ։

* * *

Որ մը թաղական էֆէնտին բարկացած Համբարին դէմ, մէկզի դնելով երախտագիտութեան ու բարեսրտութեան ամենադոյզն զգացում, ըրած մէկ արգար ընդդէմախօսութեան համար, հետեւեալ խօսքերը կը պօռար անոր երեսն ի վեր, խօսքեր որոնք ամենայն սիրտ ունեցող վասն անգամ չ'կրնար ըսել, անպաշտպան ու խեղճ տղու մը, որ իր ընդունած բարիքին տասնապատիկն իսկ կը հասուցանէր իր աշխատութիւնով։

— Ծօ՛ շուն, անթի կը սատիէր կոր էս չ'ըլլայի նէ, քեզի ներս առի, հաց տուի, զաւակիս սիրուն ատոնք ամէնը ըրի, դուն էլլէս ինծի դէմ խօսիս, քու վարժապետներդ պիտէ ծունկ բարեւ կը կենան դէմն . . . խօճաման պըրկը մարդիկներ . . . վազէն անդին գործ չունիս տունիս մէջ . . . չափիւն էակ պիտի։

Եւ էֆէնտին բորբոքած, աղուն այդ ընդդէմախօսութեան մէջ ստորնացում մը զգացած՝ օրոշեց, ինչպէս ըսինք, որ, հետեւեալ օրն իսկ այդ տղան գործ չ'ունենայ իր տան մէջ, այն սղան որ իր գաւաիը զարգացընելու աշխատած էր իր պղտըտիկ տարիքովը եւ հիմա ինքն իր կարգին, ի փոխարէն այսչափ իր տուած աշխատութեանց, կը վճարուէր տունէն դուրս ուր միշտ չարչարանք եւ ապերախտութիւն գտած էր։

Հետեւեալ աւտուն կանուխ, Համբար տունէն մեկնեցաւ, առանց մնաս բարովի. թաղին եկեղեցիին առջեւէն անցաւ, քաշելով շտապաւ, առանց կոխած տեղն իսկ

գիտնալու, ու երբեմն երբեմն վեր, դէպ ի վեր երկինք վերցնելով իր մեծկակ ու աղուոր աչքերը ուր արցունքի երկու կաթիլներ կը չողային։

* * *

Մյգ օրէն ի վեր շատ տարիներ անցան։ Հիմա Գրիգոր՝ թաղականի այդ շիջացած տղան՝ ընտանեաց ու զաւակի տէր, դեղխութեան մէջ մտնած իր ունեցածը ամբողջ, աւուր հացի կարօտ, զաւակներէն մին հիւանդ, կը դիմէ թաղին Աղքատախնամին, փրկելու համար իր պղտիկը, որու թշուառութեան պատճառը ինքն էր եւ ինքն ալ իր կարգին հօրը պատճառաւն էր ինկած այդ նեղ կացութեան մէջ։ Բժիշկը ձրի էր. բայց դեղ պէտք էր. իրաց այս ստի գողական եւ յուսահատացուցիչ կացութեան մէջ երբ անդին կորուած վայրկեան մը իր գաւաիը քայլ մ'ալ կը մօտեցնէր գերեզմանին, Եկեղեցիէն ըսին իրեն որ մօտը գտնուած Համբարձում աղային դեղարանն երթայ, եւ ան ի բնէ բարի ու զթամ մէկը, պիտի կատարէր իր խնդիրը։

Գրիգոր դեղագիրը առած՝ վագեց դեղարան եւ պատմեց իր տխուր կացութիւնը խանութին մէջ գրտնուած տղու մը որ կ'երեւի թէ աշիբուն էր. Տղան պատասխանեց թէ պէտք էր սպասել քիչ մը եւ երբ վարպետը գայ, քանի մը վայրկեանէն, թերեւս բան մ'ընէր։ Քիչ մը սպասումէ ետք, վարպետը, երիտասարդ մը մտաւ դեղարանէն ներս. Գրիգոր աչքերը դէպ այն կողմ դարձուց եւ երկուքին աչքերը իրար հանդիպեցան, ճանչցած էին զիրար, մին բարձրացած ու միւսը ինկած էր։ Գրիգորի մօքէն նոյն պահուն շատ բաներ անցան. . . բայց չուզելով ինքզինք ճանչցնել, վախնալով որ թերեւս Համբար թշնամութիւն պահած կ'ըլլայ իր դէմ, բան մը չխօսեցաւ, այլ միայն իր յուսահատական կացութիւնը նկարագրեց անոր եւ աղաչեց որ դեղագիրը շինէ։

Համբար աղիւս նկատուով մը շուզելով վիրաւորութիւն մ'առթել քան մը չ'խօսեցաւ, հրաման ըրաւ որ դեղերը պատրաստեն եւ քանի մը վայրկեան ետք, արցունքոտ աչքերով, խորհելով բաղբի անհատատութեան վրայ, դեղերը կը յանձնէր Գրիգորի ըզձկած ձայնով մ'ըսելով.

— Հայտէ առ իրաճները աէ կնա՛ . . .

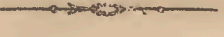
ԼԵՒՈՆ ՇԱԹՐԻԱՆ

Յ Ս ՀԱԶԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Այցելու համարակալ

Որ Կ. Պոլսոյ քանի մը համբաւաւոր վաճառատանց մէջ այցելու համարակալի պաշտօնը կը վարէ, արամադրելի ժամեր ունենալով պատրաստ է ուրիշ վաճառատանց մէջ եւս նոյն պաշտօնը ստանձնել եւ մասնաւոր դասեր տալ տոմարակալութեան, թուարանութեան, հայերէն լեզուի եւ շարադրութեան եւ ընդհանուր կերպով աւսնդել տարրական եւ բարձրագոյն նախակրթարանի ամէն ուսմունք, խիստ դիւրաւայց մէթատով եւ գիւրամատչելի պայմաններով։

Դիմել լրագրոյս անօրինութեան

Ը Ն Ց Ա Ն Ե Կ Ա Ն Տ Ռ Ա Մ Ն Ե ր

Մայրեր կան մեր մէջ՝ եւ թուով ալ անհամար ուրոնք իրենց աղջիկ զաւակը տէրտ մը սեպելով, վայրկեան մը առաջ ծախելով, ազատիլ կ'ուզեն այդ լուծէն, որ կարծես թէ քար մըն է սրտերնուն վրայ: Անգամ մը որ յաջողին աւանդական երկար Քրիստանը հագցնել, ալ անցնողին դարձողին, բարեւ տուող առնողին եւ մինչեւ խոկ զարգաված Յիին սիրտ բանալով կ'աղաչեն որ իրենց աղջկան խայրը խըսմէթ մը գաննեն ու խէրու տէր ըլլան: Դպրոցական նուիրական յարկէն դուրս ընտանեկան գուրգուրանաց ծարաւի աղջիկը՝ անգամ մը որ մօրը գիրկը նեաւի, ալ կ'սկսին աղջիկ տեղի այցելութիւնք, ուսման ծանր բեռան տակ յոգնած այդ միտքն ու մարմինը ստիպուած է ամէն օր քուսէներու մէջ սեղմուիլ, բուստաներով ծեփուիլ եւ անկիւնը օտոտուելով վայրկեան առ վայրկեան սպասել միւշտէրի փեսացուի մը, որ գայ զինք անանելով սակարկութեան մտնէ մօրը հետ: Ո՛վ տգէտ նախապաշարուած, հերիք հալածես մեր միամիտ տուտունները՝ երանի՛ թէ վարժարան մըն ալ մեր ալեւոր դասակարգին յատկացուէր գոնէ այս օրինակ խնդրոց համար...:

- Բխի բխի բամպուղի, էօպիւշիւմի սանդուղի ...
- Աղջիկ օյինըդ ձգէ տէ ել շտկուէ . . .
- Ես պարտին տղան եմ . . .
- Կէնէ պաշայեցիր, ինտո դաւակ, հիմա կան նէ ատանկ շըլըստի շըլըստի տէմերնին պիտի ելլաս, հա նայիմ գէզ վեր ելիր:
- Քա տուտու ես խալուսիս կուտերը տիղի պիտի ընէի, աման հիշ տիղիի չես խտար . . .
- Հիմա կուտին սըբան է, մախսուս կ'ընես կոր քի տողերու պերես մարդը:
- Թմբուկ մը ունիմ շատ գեղեցիկ է, քանի կը դարնեմ . . . ըսելով ու ոստոստելով գործին անպիտակ խեղճ պէպէքը կ'երթայ հագուելու . . .
- Չամ, չամ, չամ:
- Շահին հանըմը պատուհանը բանալով ու քա աս ի՞նչ է մինակ եկար . . . Կեցիր գուռը բանամ, քա մեզայ շօք շէ՛յ . . .
- Բարի լոյս հանըմ, բարով ազատութիւն կիտնալս տախտակ չիերէք ծառուընիդ սիրեմ, նայէ պուզերու կտոր, կիտեմ քի կոկիկ ես տէյի:
- Ներս եկուր նայիմ Դաւանիդաս տուտու, խեր է իշալլահ ասանկ թէք կալը:
- Մեղայ քար պէրնիս, քսան տարիէ աս գէնահամը կ'ընեմ մեղայ է Տէր Յիսուս Բրիստոս էկէր մէկ հատ մը ճըլի ելած ունիմ նէ, ամա ինչ է գիտես . . . ճուրերնիդ պաղ է նէ պուտ մը պերանս առնեմ լալիփեցայ ծառաւ, աս ի՞նչ տաք, աս ի՞նչ տաք:
- Կեցի քուրուկ քեզի քիւրէն պերեմ քի տոխաւալը սէրին է . . .
- Քա ան չէ ամա Ֆիլոսս չեմ տեսնար կոր:

— (Ներսի սենեակէն պուտուով).— Վար եկու Ֆիլոսսի, Դաւանիդաս տուտուն է, դարար չունի մի հագուիք հեար մարդ չկայ:

— Եկու նայիմ եօսմա ճիւղանս, նայէ քու գործիդ համար թախ Չաթլատը Բարուէն կուգամ կոր, աս ծառքս սլաք նայիմ . . .

— Ապրիս, ես ալ քու պակիդ պագնեմ ինչալլահ . . .

— Դաւանիդաս տուտու, մեղքս չկրիքդ անօթի ես նէ ըսէ, եանի Աստուծոյ քով պիլէ մեղք է խաչոր, քեզի համար էվէլ պաներ ընելու չեմ, պերնիդ լայըխ բաթլիճան տօլմասի տրեր եմ, եաղը սօխը պօլկէկ, լէշս պաքնես շիտակ ըսէ . . .

— Քա սուս, երգում մի տար, խաչոր կերած եմ, աս վախիթ կերակուր կը մնայ, նստէ տէ պատմեմ: Սա վուր է սահաթճիին փեսան կար, Ֆընտըլսքըռաններուն աըղան, աս կիտես վարտուին մէջը տեսեր տէ հաւներ էր առած աղջիկը, ասոր թէյզէին թոռանը սիւտանան ուսուցողով մը հասկցուց ինծի քի, սահաթճիին փեսին Պէյօղուի տօղուն աղջիկ մը ցուցուցեր են տէի, ես ալ սանին ասը չկտեմ եա, ելայ վագնի վազը տուներնին կացի քի, կիտես տ հոս կանք տէյի ինտոր որ քի առաջուրնէ ըսէր էյի ծեղի, նայիս որ սինսին, ինչ էր ըսածս . . . Հա ելայ կացի քի ի՞նչ կը նայիս պերանները տառածած, տաքիքասընտա հասկցայ քի սիւտանային ըսածը եկաւ ելաւ տէյի, ինչ է նէ գործը չարտըրմիշ չընելով խախվէս խուսուր ձգեցի գուրս ելայ, ամա տող մեղար ինչալլահ Աստուած խըսմէթ մըն ալ կը հանէ տէմերնիս . . .

— Ա՛ տնաչէն կիկի տուն բէք աղէկ կիտես քի ասանկ գործերը տաքը տաքընա կ'եփի տէյի, տուն խէ տնանացիր ու անանացիր:

— Եյ քա վայ մեղքիս, տղան շալակովս պերելու շէի, ասոր վազը խախտուցին բուստալները շէնէ ես չեմ ուզեր քի Ֆիլոսիկս սահաթ մը առաջ կարգենք . . .

— Տամ, տամ, քիրէմիտ, քիրէմիտտէն սու ագար . . .

— Աղջիկս արթըլս հարս պիտի ըլլաս քեզի չի վայլեր եավրում ծանրը կեցիր, ատ տամ տամ քիրէմիտը պէպէքները կը խաղան:

— Ամա տուտու կիտես, տուն ինծի ըսիր քի հարս ըլլաս նէ քեզի կարի թախըմ մը իլէն պէպէք մը կ'առնեմ տէյիսա աչուկները կը գոցէ կը բանայ նէ ան սօյը:

— Քա քուրուկ սանքի բէք պտըտիկ է չօճուխս, քանի տարու կայ . . .

— Տասուերեքը լմնցուց տանըչորսը մտաւ, հէմ ի՞նչ դարար ունի, հիմա ալաֆուսիկայ է՛չալը հոս պացուելուն թող էրկանը քովը պապուի . . .

— Մաշալլահ, մաշալլահ, ֆիտան դաւակս, նայէ հանըմի պէս խախվէն ինտոր եփեց տէ պերաւ, ասորիս եավրում ասորիս:

Դեռ խօսքը չէր աւարտած երբ Ֆիլոսիկը սուրճի դաւաթը ձեռքը ներս մտած ժամանակ տեսնելով թէ փոքրիկ կատուն իր սեխի կուտերը կը ցրուէր թաթիկովը, գաւաթը ձեռքէն գետնը ձգելով վազեց որ ծեծէ կատուն . . .

—Ճղակտոր ելլաս բիճ քի ինձի տողերու կը հան-
դըպցունես, վա՛յ քեզի առնողին կլխուն:

—Ի՛նչ ի՛նչ թէքմիլ կուտերս նայէ ի՞նչ ըրաւ ին-
տոր ժողվեմ հիմա՛ . . .

—Ինձի նայէ, Շահին հանրմ, մենք մեղաց աէր պիտի
ըլլանք կիսցած եղիր, Աստուծոյ աշկին մեռնիմ, քա աս
չօճուխը տահա վարպետ տուտուցու պան է, չնայիս բիտի
բիտի բամպուղի իլէն խավունի կուտ կը խաղայ կոր, քա
աս մախսըմը առնողը ի՞նչ ընէ տատա մըն ալ հետը կ'ուզէ
քի ետեւէն առջեւէն մուխայէթ ըլլայ, աղէկ որ աշկովս
տեսայ, խաչոր՛կիւնահ է աս, շաբաթ մը չքչեր ետ կուգայ,
ես աս գործին չեմ խառնուիր աս կէօզ կէօրէ մեղք է:

—Քա աղջիկ քեզի կ'ըսեմ կոր ինձի նայէ, իմացար
Գառնիդաս տուտուն ի՞նչ կ'ըսէ կոր, ասանկ հարս չը-
լար կ'ըսէ կոր:

—Տուտու, կատուն նայէ հինգ հատ ճանճ կլլեց . . .

—Հասկցայ տուն ինձի խողը պիտի դնես, քու պոյըդ
աղջիկները պէշիկը չօճուխ ունին. տո՛ւն... Ալլահըն խա-
ղէպի. ես կարգեմ տէշի պորտ կը նետեմ կոր, տուն խա-
վունի կուտին իլէն կատուին հետ խաղա:

—Է՛ն կեցիք բարով, Շահին հանրմ, չօճուխը օյին-
ճախներէն վագ գայ նէ ես կէնէ ան տունը կը նստիմ
կոր, ինձի խապար ըրէ տէ ինչալլահ աս անգամ կը պե-
ճերենք, չիւնքի հիմաճուքվան կեսուրները կիտես ետ ա-
նանկ բէք կատուի հետ խաղացող պէպէքներուհ հետ
գործ չունին . . .

—Մայրիկ մայրիկ սա ուշխուռս քակէ, տեղս կ'ը-
նեմ կոր. . .

—Սօճաման աղջիկ տահա վարտիքդ պիլէ ինձի քա-
կել կուտաս:

—Մայրիկս, տահա երէկ էս, վա րպետ տուտուէս է-
կայ:

ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱՁԵԱՆ

ՍՍ.ՆԱ.ՍԱ.ՐԵԱՆ Վ.Ա.ՐԺ.Ա.ՐԱՆ

Ժ.Թ. ՏԱՐԵՇՐՁԱՆ 1899-1900

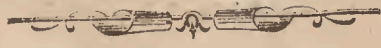
Վարժարանիս ժ.թ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջի-
կայ (18.9) սեպտմ. յին: Նորեկ աշակերտաց մուտքի
քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստ. 30ին եւ 31ին,
իսկ դասերը կ'անոնաւորապէս կը սկսին սեպտ. 1ին:

Թոշակաւոր աշակերտաց ընդունելութեան պայման-
ներուն եւ այլ տեղեկութիւններու համար, ծնողք կամ
պաշտպանք կրնան այժմէն դիմել Վ. Պոլիս Ազգ. Պատ-
րիարքարանը եւ կամ ի Կարին վարժարանին տեսչու-
թեան:

Յտաաջիկայ տարուան համար ճրիպալարժ սանուց
ընդունելութիւնն արդէն կատարուած ըլլալով, այդ մա-
սին ո եւ է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ:

Կնիք տեսչութեան

ՍՍ.ՆԱ.ՍԱ.ՐԵԱՆ Վ.Ա.ՐԺ.Ա.ՐԱՆ

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՊՏՈՅՏ ՄԸ

Վերջապէս Թեղզիկ հանրմը անցած շաբաթ գիշեր
ըրաւ չըրաւ համողեց իր ամուսինը Աստիկ աղան, իրենց
գիւղի ծովեզերեայ գրօսարանին շուրջը պոտոյտի երեսու-
պայմանաւ որ՝ եթէ յոգնին զգրօսարանը չպիտի մանեն
նստելու, այլ՝ անչուք տեղ մը գետնին վրայ պիտի բազ-
մէին, որովհետեւ Աստիկ աղային պիւտածէն չէր ներել
որ իրեն, կնոջը, քենիին, զքանչին ու երկու աղջիկնե-
րուն համար առ նուագն կէս մէճիտ խարճէ զգրօսարա-
նին մէջ:

Ուստի ճաշերին ընելով ճամբայ ելան, ու մէկ եր-
կու ժամ պտտելէ ետքը, գրօսարանէն քիչ մը անչուք-
տեղ մը նստեցան, ուր իրենց պէս ուրիշներ ալ նստած
էին:

Աստիկ աղան իրեն սիկար մը փաթտելէ ետքը, մէ-
մէկ հատ ալ կնոջը եւ զոքանչին հրամցուց:

—Աստիկ աղա, քեզի բան մը պիտի ըսեմ ամա-
խըրսանմիջ չպիտի ըլլաս, ըսաւ կամացուկ մը Թեղզիկ
հանրմ, սիկարը անոր սիկարէն վառելով:

—Ի՞նչ պիտի ըսես:

—Նայէ՛, մենք քու խօսքդ չկտարեցինք, կազինօն
երթանք նստինք չըսինք:

—Ըսէիք նէ ի՞նչ ֆայտա պիտի ընէր, տունէն ին-
տոր Խաչի ըրինք:

—Հա՛, ըրինք ամա, ես ան ըսել չեմ ուզեր կոր:

—Հապա ի՞նչ բսել կ'ուզես կոր:

—Քա մայրիկ, հոս չի նստինք, ելլանք:

—Ի՞նչու քա՛ աղջիկ, ասկէց ալկկ տեղ ո՞ւր պիտի
գտնանք. չալըրին ծանը լէք աղուոր կ'առնենք կոր:

—Աղէկ ամա, բիրէներէն ալ խերերնիս կ'անիծուի
կոր:

—Էրկու աղըրնին քէօնա, քուրո՛ւկ, հոս պիլէ ը-
ռահաթութին չի կայ ատոնց ծառքէն:

—Սըխը սըխըյա հագուած ըլլալուս՝ շունչանորդի-
ները չեմ կրնար կոր բռնել:

—Մեծ մայրիկէս աղէկը չկայ, չըբը չըբը կը բռնէ
բասուճին թէրս թարաֆին վրայ ալ կը կոտրէ կոր:

—Հապա ի՞նչ պիտի ընէի:

—Կտոր մը տահա նստինք տէ կ'ելլանք:

Կէնք. — Հասկցա՞ր Աստիկ աղա, հիմա, տուն գիտես
ամա, էյէր մեզի կազինօն տանէիր նէ՛ քիչէն քիչ շէյ-
րէկէ մը պիտի ելլայիր:

—Առաջուրնէ ըսինք ձեզի քի, կուտսըղ տեղը պիտի
նստինք:

—Հա, գիտեմ կոր, մենք ալ իշթէ անանկ ըրինք
ամա, նայէ՛, մօտերնիս նստողները բան մը առեր կու-
տեն կոր:

—Է՛յ ի՞նչ ընեմ:

—Պարէ սանկ 40 փարայի խապախի կուտ առնես
տէ . . . ամա կէնէ տուն գիտես:

—Ճանրմ կնիկ, ատ ալ ուտուելի՞ք բան է՝ մարդ
Քրէ ֆեսապի կը հանդսի:

- Ձէ նէ ամերիգան ֆըստըրի տունես
- Ատ ալ չալը թօխումի պէս բան մը
- Նայէ՛, 100 փարայ կը պոռայ կոր, օխա մը զէր-տալի օլսուն ա՛ռ:
- Աս իրիկուն շարչիչն տներ բերեր էի, չի կերա՞ք մի:
- Հա՛, շնորհակալ ենք, կերանք ամա, տունը պաշ-խա հոս պաշխա:
- Ատ ի՛նչ սօշ լախըրտը է. հէ՛մ քեզի բան մը ը-սե՞մ, կամաց կամաց «կ'ուզեմ»ին ճախածը կը շտկես կոր:
- Կո՛ւջ չէ՛, աման, ըերանդ մի՛ բանար. 40 տարին հեղ մը ես ալ բա՛ն մը ուզած ըլլայի . . . աղէկ սր շատ բան մը չէր:
- Ինչո՞ւ ատանկ քէննայի բաներ կ'ըսես կնիկ:
- Բա ճանրմ, հետերնիս ճահլիներ կան, հալխուն բերնին երերալը տեսնելէն՝ իրենց ալ մէտէն կ'ուզէ-սանկ էլէնճէ մը օլսուն . . .
- Զստանչը —(Ծիծաղելով) Թեղդիկ, ի՛նչ սօշ տեղը սիրա կը հասցունես, իշթէ բէք աղուոր էլէնմիջ կ'ըլ-լանք կոր, շալղըներուն ծանովը բիրէ կը քթուենք կոր, տահա ի՛նչ կ'ուզենք:
- ՛, տո՛ւն ալ պաշլայեցիր, հա՞, թամամ. կ'ուզէք նէ ամէնքդ ալ ըսէք, գիտցածիս անդին չեմ անցնիր. հէ՛մ տունն իքէն ինձի բբան մը շենք ուզեր, քիչ մը հով առնելու համար մեզի դուրս հանէ չըսի՞ք:
- . . .
- Ձեզի կ'ըսեմ կոր. անանկ չըսի՞ք:
- Հա՛. անանկ ըսինք:
- Է՛հ, տահա ի՛նչ կ'ուզէք կոր, ես ալ ձեզի հոս քերի սր ուզածնուդ չափ հով կլէք տէրի:

ԲԻԿՄԱԼԻՈՆ

Ն Ա Ր Ն Ե Ր

- Հոչակաւոր խելացի Դաւիթը ամէն ճանչւորներուն, մարմնամարդ ընել կը խրատէր:
- Առողջութեան համար մարմնամարդէ աւելի պի-տանի բան չի կայ, կ'ըսէր, մարդուս ջիղերուն ոյժ կու-տայ, եւ կեանքը անհամեմատ կ'երկարէ:
- Բայց մեր նահապետները, ըսաւ ունկնդիրներէն մին, երբէք մարմնարդ չէին ըներ, եւ հարիւրներով տա-րիներ կ'ապրէին:
- Այո, չէին ըներ, սրտաստանեց խելացի Դա-ւիթ, ահա ատոր համար ամէնքն ալ մեռան:
- * * *
- Երկու պարտիզպաններու միջեւ:
- Բանջարեղէնները թէեւ այս տարի բոլորովին փը-ճացան, սակայն եթէ օդերը այսպէս աղէկ երթան, կ'երդ-նում որ ինչ որ կայ հողին մէջ, դուրս պիտի ծլի:
- Բերանդ խեր բաց, ատանկ խօսքեր մի ըներ:
- Ինչո՞ւ համար:
- Ձե՛ս գիտեր որ երկու կիներս թաղած եմ:

* *

- Ուսուցիչ մը աշակերտին հարցուց:
- Բսէ տեսնամ, ի՞նչ ըսել է չորքոտանի:
- Այն անասունները կ'ըսուին չորքոտանի, որք չորս ոտք ունին:
- Շատ լաւ, օրինակ մը ցոյց տուր:
- Ղրինակի համար, ձի մը, փիղ մը:
- Նիստ աղէկ, ուրի՞շ . . .
- Կատու մը, շուն մը:
- Քաջալաւ, ուրի՞շ . . .
- Աշակերտը քիչ մը վարանելէ վերջը աւելցուց:
- Երկու մարդ:
- Ծօ մարդը չորքոտանի՞ է:
- Թուաբանական հաշուով, երկու մարդը մէկ չոր-քոտանի կ'ընէ:

* *

Հարցման դէմ հարցում:

- Գու՛ւ. Դարուի կողմը, երիտասարդին մէկը մեծ խը-նամով հագուած, կանաչ դոյն ձեռնոցներով, հաստիկէ գաւաղանը խաղցնելով, օրը տասը անգամ կ'անցնէր տան մը առջեւէն, որուն ցած պատուհանին առջեւ շու-տիկ օրիորդ մը նստած, ամէն անգամ երիտասարդը տեսնալուն, ծիծաղը չէր կրնար դսպել: Առջի օրը մեր միւսին, վերջապէս կռահելով որ օրիորդին ծիծաղելը ի-րեն համար համակրական չէր, պատուհանին առաջը կենալով ըսաւ:
- Օրիորդ, քանի անգամ որ ասկէ անցնիմ, ինչո՞ւ համար վրաս կը ծիծաղիք:
- Է՛հ միւսիւ, ես ալ պիտի հարցնէի ձեզ թէ, ամէն անգամ որ կը ծիծաղիս, ինչո՞ւ համար հոսկէ կ'անցնիք:

* *

Գաղղիոյ Սէնի եղեռնադատ ատեանը, ութսուն տարեկան վաղեմի թիապարտ մը, նոր գործած ոճրին առթիւ, քսան տարի տաժանակիր աշխատութեան դա-տապարտեց:

- Դատապարտեալը դատավճիռը լսելուն գոչեց:
- Ո՛հ, շնորհակալ եմ Տէր Նախագահ, գատարանիդ այս շնորհը երբեք չպիտի մոռնամ, չիտակը չէի յուսար որ քսան տարի հոս պիտի ապրիմ:

* *

Թրըլեանց գերդաստանէն երիտասարդ մը, հարըս-տանալու համար բաղմաթիւ անօգուտ միջոցներ խոր-հելէ յետոյ, վերջապէս անխուսափելի միջոց մը գտնա-լով ըստ ինքեան, ելաւ շիտակ՝ երեւելի սեղանաւոր ***եանին ներկայացաւ:

- Ղսեմափայլ տէր, դձեզ այսպէս անհանգիստ ընե-լուս ներողութիւն կը խնդրեմ:
- Հոգ չէ, ի՛նչ կ'ուզէք:
- Ես թրըլեանց գերդաստանին վերջին շառաւղին անդրանիկ գաւակն եմ: Ենի.Գաբուի համալսարանին ուսումնաւարտներէն,
- Էյ լաւ, յետո՛յ . . .

—Յետոյ . . . եկայ ձեր նազելուհի աղջկան ձեռքը խնդրել:

—Շատ համեստ էք, ըսաւ ***եան նրբին ժպիտով, բայց փոքրիկ անպատեհութիւն մը կայ, որ կը մոռնաք:

—Ի՞նչ անպատեհութիւն:

—Սա կայ որ, իմ աղջիկս տասնհազար ոսկի օժիտ ունի, իսկ դուք բացայայտ կ'երեւի որ կուտ մը անգամ չունիք:

—Այդ ըսածնիդ շատ ճշմարիտ է, բայց եթէ՝ աղջիկնիդ ինծի տաք, ես ալ կը հարստանամ, եւ այդ առարկութիւննիդ ինքնին կը ջրի:

—Տղաս, ոսկի ըսածդ գլխուդ նման դղում չէ որ ջրելով մեծնայ, սպաստխանեց:

* *

—Երբեք մենամարտած էք, Տոքթօր:

—Ե՛ս, ամենեւին, մարդ մը մեռցնելով ի՞նչ հաճոյք կրնամ զգալ:

—Ճշմարիտ է, իրեն սովորոյթ ըրած բանէ մը հաճոյք չզգար մարդ:

Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ

ԶԵՍ ԿԱՐՑՅԵՐ

—Որ ամէն հարս իր կեսրոջ հլու, եւ ամէն կէսուր, «կէս-սուր» իր հարսին հետ հաշտ ըլլայ:

—Որ ամէն քսակ պարարտ, եւ ամէն գլուխ լեցուն ըլլայ:

—Որ ամէն թաղային խորհուրդ իր պաշտօնը չէնք շնորհք կատարելով. որոշեալ ժամանակին չէնք շնորհք հարժարած ըլլայ:

—Որ ամէն մարդ ինքզինքին հաւնած չըլլայ . . .

—Որ ամէն վաճառական իր գրագիրը բեռնակրին հետ չչփոթէ:

—Որ անօթի վարժապետներ քահանայանալու, եւ սնտուրու վարժապետներ ալ եպիսկոպոսանալու տենչէն չմաշին:

—Որ Կեդրոնականը Բերայ փոխադրելու համար գործածուած սայլին անիւը չկտորի:

—Որ Սամաթիոյ չըջանաւարտ սանուհիները Մանկապարտէզի օրիորդ որոշուած եւ սանունք երկրաշափութեան պաշտօնին կոչուած չըլլան:

—Որ Ալէմտաղի օդափոխութեան գացողներէն շատերուն քսակը գորտին առակին պէս ճաթած չըլլայ:

—Որ Մագրիգիւղի ժողովուրդը չէ՛վէ ճեպօթիչէն ժամանակ գտնելով մանչ աղջիկեան ծանօթ խնդրով դրաղած չըլլայ:

—Որ Մագրիգիւղի երաժշտապետին հանէաբէյո-լէն-ընելուն համար, զայն պարսաւոզներ չգտնուին, (առանց սակայն անօթի դասախօսած միջոցին մանչը մը տուող գտնուած ըլլալու):

—Որ Նաուր Գաբուի Թաղ. Խորհուրդը մինչեւ այսօր, խեղճ վարժապետին տրդար իրաւունքը եղող 10 ոսկիէն 10 փարայ տուած ըլլայ:

Լ. Ա. Փ

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհուրդը նոր կարգադրութիւն մը ըրած է եկեղեցւոյ մէջ բարեպաշտ երախաներուն խանդարիչ աղմուկը գաղբեցնելու համար: Քսան-երեք հատ պէշէ+ ապսպրած է որպէս զի մայրերու թըմբեցուցիչ օրօրներով, տղաքները անոնց մէջ քնանան, եւ հարկ անհրաժեշտ եղած է այդ պէշիկներուն մէկ հատը պունճուաներով սխտարով եւ չէօրէկօթիով զարդարել մասնաւորապէս քօլաճի Տիւրիւկին թոռանը համար: Վասն զի Թաղ. Խորհուրդը եւ ժողովուրդը երբեք փափաք եւ տրամադրութիւն չունին նորին համեստափայլութեան հետ պէլայի մտնելու:

* * Մեծ ուրախութեամբ կը տեղեկանանք թէ ինքնազարգացման համար քայլը առած են Ելտէյրմէնի Տէրաճէճեան վարժարանին վարժուհիները, օրինակ ըլլալով ամէն ուսուցչաց եւ ունեաց. ամէն գրող գոհ պիտի ըլլայ լսելով այս ուրախաթիթ պարագան որ արդիւնք է այն դիտողութեանց՝ որք եղած են կրթական պաշտօնէից ծուլութեան համար:

Ոոյն վարժուհիները նկատելով որ թատրոնը իբր հրահանգիչ վայր, կրնայ մեծապէս զարգացնել մարդու միտքը, ազնուացնել սիրտը եւ կրթել զգացումները՝ ուրբաթ օր մը աղաքները արձակելով կ'երթան թատրոն:

ՍԱՐԳԻՑ ՓԱՓԱՋԵԱՆ (Գերմակ)

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ ՎԱՐՃԱՐՄԱՆԷՆ ՈՒՍՈՒՅԻՉ ԿՈՒՉՈՒԻ

Մեծ ապառախ Ծաղիկ կազմածի էֆէնտի Քեզի իրիճա մը ունիմ, սա տուն ինտոր քի կնիկներուն վայօք պաներ կը գրես նէ, անանկ ալ Կէտիկ Փաշայի գալբատունին վրայօք անցած ուրբաթ օրուան եղած թօաֆ պաները նախըմ աէ գրէ. չիւնքի աղիս հարցուցի նէ, ասանկ պան նէ էղեր, նէ պիտի ըլլայ ըսաւ. պու նէ մասկարալը ըսաւ, անանկ բէք իւստիւն կրող կարդացող չէ ամա. ասանկ ժամու պաներէն կը հասիւնայ. էրէկ առտու նստանք կլօխ կլիտու տուինք, ասիկայ գրեցինք ամա կ'ուզեմ քի զագէթայիդ մէջը կոխես: Անցած ուրբաթ նօրն էր, առտուն կանուխ ելայ. իրդմէթներս ամենական պանով ըրի եղայ, քէօշէ բէնճիրէսիս անցնիմ տէ ճիկարա մը խմեմ ըսի. քա մէյ մալ սանկ նայիմ քի ժամուն պակը լիփ լեցուն ինսան, կնիկ էրիկ մարդ խարըչիւ. կէօղլիւքիլ մի կ'ուզես, մօրուքը ճահիւներ մի. հա մեղայ, մէջերնին մէկ էլիտիար մը կար իլաճ իչիւն. կարճը պօյը զայիֆճէ մարդ մը, ասոնք մէյէր վարժապետ են էղեր մէկ քանին իմացեր են քի վարժապետ կը փնտոն կոր. ելեր էկեր են. մէկ քանին ալ տալէթով էկեր են էղեր. պաղիսին ալ կոնակով. էյ ինչ է նէ. մէյ մըն ալ նայիս քի աղաներէն մէկը կ'ելլայ, սն դուրսը կայնողներուն կը պօռայ. միւսիւնէր, օրիս'ընէր. սա թարաֆ անցէք, հայտէ ամէնքն ալ հոն կը վաղեն. նուրէն կը պօռայ, ամմէն օր մինչեւ իրիկուն կենալու համար, ամիսը քանի գրուէ կ'ուզէք. մէյ մալ տալիէն փա մարիկ պօռացող պօռացողի. հարէճ մէղաթ կ'ըլլայ կոր կիտես քի, 500, 600, 450, 400, 350, 300, 280, 260, 250, 250, 250, —ասհա, տահա— 240, 230, 220, 210.

200, 200, 200, 200 էն վար չեն իջնար, թաղական աղա-
 յին մէկը կուգայ, սա 200 նոցը ներս թող գայ, կը պո-
 աայ. սատին ճըվըտուք մը, իրար կ'ուտեն. ինչու 500 էն
 վար իջար պէ ակոյար. աֆ կ'ընես պարան 400 պոսա-
 ցողը դուն չէի՞ր. ես գիտեմ ինչու պոսացի, է հապա սա
 350 պոսացողին ի՞նչ կ'ըսես. բարեկամ 350ր, ինծի պէս
 վարժարանէ նոր ելնողի մը համար բաւական մեծ գու-
 մար մ'է, գուք այդպէս կը խորհիք բարեկամ, հապա,
 հապա, առաջին անգամն է որ... սա տուն ինչու անմիջա-
 պէս 250 ըսելով մէջ նետուեցար. շիտակը ըսելով սիրե-
 լիս, շուկան 3 տարիէ ի վեր շաբաթական 2 մէճիտով
 ժամանակ անցուցեր եմ. ի՞նչպէս 250ի յանձն չառնեմ.
 մէջ մալ անդիէն ժամկոչ արտարը, հայտեցէք մըշուներ,
 օրիորդներ, կիրակի օրը հրամանեցէք. հիմա գացէք. ասան-
 կով մայնա եղաւ, կիրակնօրուան մնաց. էս կէնէ քէօէ
 բէնճիրէսիս նստիմ աէ կիրակնօրուան եղածները քեզի
 խապար կուտամ. Ան քէօէ բէնճիրէսիս ինծի քիսեա է
 ամա խըզմէթ շունեցած օրս:

ՄԱՐԻՆՍՁ ՏՈՒՏՈՒ

«ԾԱՂԻԿ»Ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՄԱՐԻՐԻԳԻՐԻՂ, 28 Յուլիս.— Կարմիր այսը
 դարձաւ Ալէմտաղիէն և արեւէն աւելի կարմը-
 ցաւ լսելով որ վարժարանը բարեկարգ վիճակի մը
 վերածելու համար ջանքեր կ'ըլլան:

Արևն ու Այս ձեռք ձեռքի տուած ամէն
 բարի դործերու արգելք ըլլալու ուխտ ըրին և ի-
 րենց այս ուխտը գործադրելու համար Թախըմ մը
 անպիտաններու հետ գաշն կուեցին:

Այս մարդոց ծաղրելի և զուարճալի արարք-
 ները, օրը օրին, ժամը ժաման, պատրաստ եմ
 հաղորդելու դաւեշտաթերթիդ:

ԻՒՍԿԻԻՏԱՐ, 24 Յուլիս.— Ձութակ գիտցող
 աղնուական երիտասարդի մը առաջարկուեցաւ
 հանդէսի մը մէջ յարդրճիութիւն ընել: Առաջար-
 կու պարանին երեսը ճակնդեղէ գանազաններու հա-
 մար մարդ կը փնտռուի:

ՆՈՅՆ, 24 Յուլիս.— Տ.Թ. 40 վարա վճարե-
 լով Ծաղիկ մը գնեց, ի մեծ գայթակղութիւն պէ-
 տահալամի ընթերցողայ: Կը խնդրուի թերթիդ
 Տնօրէնէն որ նոյն 40 փարան գրամայանակին
 խորը պահէ ուղուրի համար:

ՆՈՅՆ, 26 Յուլիս.— Օգետուն տաքութենէն
 Տիկին . . ի ջիղերը տկարանալով, խօսակցութեան
 մը ի լուր սէրոէմութիւն կուգայ կոր վրան. բը-
 ժիչկները Թուրքա յաւնորի պանեօ մը յանձնա-
 բարած են:

ՆՈՅՆ, 27 Յուլիս.— Օրիորդ մը փոստաբա-
 նութեան սկսաւ, պէրպէրութիւնը իր քրոջ գը-
 խուն վրայ սովբերով:

ՆՈՅՆ, 27 Յուլիս.— Երկու օրիորդներ օղի
 պինիլը գլուխին անկելու փորձը ամենայն յա-
 ջողութեամբ կատարեցին. դիմեմոլ ամուսիններ
 ունենալու հաւանականութեան հանդէպ խելացի
 պատրաստութիւն մը արդարեւ:

ՆՈՅՆ, 28 Յուլիս.— Երգ երգոյը վերլուծող
 երիտասարդ մը «աքրորարանութիւն» խորագրով
 հեղինակութիւն մը պատրաստած է զոր ծու-
 ղատկին ի լոյս պիտի ընծայէ:

ԵՆՆԻ-ԿԱՐՈՒ, 26 Յուլիս.— Փա՛ռք Աստու-
 ծոյ, խորհրդարանին շինութեան շնորհիւ, եկեղեց-
 ւոյ երգիչ խումբին տասնեւհինգ զոյգ շապիկ շին-
 ուեցաւ, աայր Աստուած որ դպրոցին դրասեղան-
 ներն ալ շինուէին, կը յուսանք որովհետեւ հրա-
 պարակը բաւական տաքցած է:

ՆՈՅՆ, 27 Յուլիս.— Կը լսենք թէ թաղա-
 կանի անդամներէն մին եկեղեցապատկան կալ-
 ուածներէն միոյն (որուն տակի յարկը վերջերս
 դեղարանի վերածուած էր) մի քանի ամսական-
 ները հաւաքելով, փոխանակ եկեղեցւոյ անտակը
 ձգելու, աւելի յարմար դատած է իր գրպանը
 նետել:

Ա Ղ Ք Ա Յ Ի Ն

Ս Ս Ո Յ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՍԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Խառն Ժողովոյ նախընթաց օրուան նիստին
 մէջ Դատական նախարարութեան մէկ պաշտօնա-
 գիրը կարդացուեցաւ, որով կը ծանուցուի թէ՛
 վեհ. կայսրը հրամայած է Սոյ կաթողիկոսական
 ընտրութիւնը կատարել վաղուց ի վեր տեղի ու-
 նեցած եղանակաւ:

Ժողովը գոհութեամբ լսելով սոյն կայսերա-
 կան հրամանը, ըսաւ այնմ ընտրական գործողու-
 թեանց հսկելու պաշտօնը յանձնեց Ս. Երուսա-
 ղիմայ լուսարարապետ Տ. Սահակ եպսկ. Խապա-
 եանի, և Ս. Պատրիարք Հօր յանձնեց առ այս կա-
 ընուոր գործողութեանց կատարումը:

Ն Շ Ա Ն Ա Ի Օ Ս Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Նախորդ շաբթուն իզմիրի մէջ ընտանեկան
 հանդէսով մը տեղի ունեցեր է մեր համակրելի
 բարեկամ Ռուբէն էֆ. Որբերեանի նշանախօսու-
 թիւնը՝ Օր. Մառի Միրզայեանի հետ, Տէտէեանց
 բնակարանին մէջ: Օր. Միրզայեան, ուսեալ և շը-
 նորհալի, իզմիրի հայ ընկերութեան պատուաբեր
 անդամուհիներէն է: Իսկ Որբերեան էֆ. ուսուց-
 չական ու լրագրական ասպարէզին մէջ ծանօթ ու
 գնահատուած էրդէն իր աշխատութիւններովը:

Մեր ջերմազին շնորհաւորութիւնները այս
 նշանախօսութեան առթիւ:

Տպագրական Տեսչութեան հրամանաւ Բիւ-
 զանդիոն օրաթերթը կանոնի հակառակ վարուած
 ըլլալուն համար, երեք օրուան դադարման դա-
 տապարտուած է:

Պ. Պ Ա Լ Է Ն Ց

Գ ր ա վ ա ն ա ո - չ ր ա ս ա ր ա կ ի չ
Ե Ր Ի Տ Ա Ս Ա Ր Դ Ա Ց Ե Ի Մ Ա Ն Չ Տ Ղ Ա Ց Ո Ց
Զ Գ Ա Ս Տ Ո Ի Թ Ե Ա Ն Վ Ր Ա Ց

(Գ Ի Զ Ո Ի Թ Ի Ի Ն)

Թ ա ր գ. Գ Ե ր մ ա ն Ե ր Է Կ Է

Հայրե՛ր, մայրե՛ր, փութացէ՛ք կարգալ այս
գրքոյիը, եթէ կը սիրէ՛ք ձեր զաւակաց առողջու-
թիւնը, եթէ կ'ուզէ՛ք որ ձեր շնորհիւ զերծ մնան
անոնք պատանեկան կեանքի մէջ բոյն դնող վատ
ունակութեանէն:

Գաստարակնե՛ր, խնամակալնե՛ր, փութացէ՛ք
կարգալ այս գրքոյիը զի ձեր բարեբար խրատներով
ձեր սաներուն օգտակար ըլլալու բարեբաղդու-
թիւնը կ'ունենաք:

Չափահասներ, դուք ալ փութացէ՛ք օգտուիլ
առիթնէ՛ն՝ ձեզի համար ալ օգտակար հրահանգներ
պիտի գտնէ՛ք հոն:

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով և կա-
մուրջին գլուխը ջրավաճառ Ստեփան աղայի կըր-
պակը: Գին 2 դր:

Գ Ր Ա Տ Ո Ի Ն - Կ Ա Չ Մ Ա Տ Ո Ի Ն

Զ Ա Ր Գ Ա Ր Ե Ա Ն

Պոլիս Չափաւերլար քի 50

Կը վաճառէ ու կը դնէ ամէն տեսակ հին և
նոր գրքեր, հանդէս ու լրագրեր ևն:

Լրագիրներէ պակաս թիւեր ունեցողները, ի-
րեն կրնան դիմել:

Կազմեր վայելուչ անդդիական և տոկուն:

Դիմեցէ՛ք և դո՛հ պիտի մնաք:

Է Ք Ի Թ Ա Պ Լ

[Մ Ի Ա Ց Ե Ո Լ Ն Ա Հ Ա Ն Գ Ա Ց]

Ա Շ Ի Ա Ր Հ Ի Ս

Կենաց Ապահովողական Ընկ.

Ե Ր Ա Շ Ի Ա Ի Ո Ր Ո Ի Թ Ե Ա Ն

1 Միլիառ 227

Ն Ե Ր Կ Ա Ս Ց Ս Ց Ո Ի Ց Ի 2

Գ Ա Ռ Ն Ի Կ Ա Ս Տ Ո

Թ Ա Շ Ճ Ե Ա Ն Ե Ղ Բ Ա Ր Ք

Բերա Մեծ Փողոց քի 308 Քոնֆորտիայի դիմաց

Պատիւ ունին ծանուցանել իրենց բաղմամբ յա-
ճախորդաց թէ իրենց վաճառատունը վերստին բացուած
է, միեւնոյն տեղը, ուր կը ծախուին ըստ առաջնոյն
կանանց շրջագրատի համար ամեն տեսակ պիտոյք,
Տապալտ, կոճակ, սաքինեթի, ժապաւէն, ժանեակ, եւ այլն
ևւայլն. ու կանանց արդուզարդի վերաբերեալ իրեղէն-
ներ, Բարիզի առաջնակարգ գործարաններէ պատրաս-
տուած: Այս վաճառատուն իր 25 տարուան յարատե-
ւութեամբ արդէն արդոյ յաճախորդաց վտանգութիւնը
գրաւած ըլլալով աւելորդ կը համարուի կրկին յանձնա-
րարել:

[Հաստատեալ յամիս 1852]

Տ Բ Ր. Ս. Խ Ա Չ Ա Տ Ո Ի Թ Ե Ա Ն Ե Ի Ո Ր Դ Ի

Ա Մ Ե Ր Ի Կ Է Ա Ն - Ա Տ Ա Մ Ն Ա Բ Ո Յ Ժ

Թ/ա 396, Մեծ - Փողոց Բերա

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը - Տիրոջ Չըպուզ-
Տեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենա-
աատիկ ցաւած ակոսներն մէկ անգամէն կը լեցուին,
ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայ-
մանաւ:

Նորահար եղանակաւ, նաւրբ, ճաշակաւոր և զի-
մացկուն արհեստական ակոսներ կը պատրաստեն, յար-
եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տա-
րիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն և-
րաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժուին,
ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ ամենակատարե-
լագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամ-
նահանութիւն:

Յ. Գ. Չմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր),
ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանե-
կ'ընդունին Բերայի գործատեղին:

Ա Չ Դ

Այս անգամ կը վաճառուին
մեծ ու փոքր քանակութեամբ.
Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհա-
կանմաքառա դերձաններն հը-
նարիչ Մեսրոպովիչի գրատեն-
եակն որ ի Կ. Պոլիս Գա-
մանտո խան թիւ 1:

Այս ատիւ կը խնդրուի
Արդոյ Հասարակութենէն որ
փութան փորձել այս դերձաններն: Փորձառու և մաս-
նագէտ անձինք հաստատած են առաւելութիւնը հրա-
պարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ դերձաններէն:

Փորձեցէ՛ք և անմիջապէս պիտի տեսնէք առաւե-
լութիւնը:

Եւ միանգամայն օգնած պիտի ըլլաք Ս. Փրկչի
Ազգ. Հիւանդանոցի հարիւրաւոր խեղճ և անկար պա-
տրասպարելոց:

Բաժանորդագրութիւն [կանխիկ]

Պոլիս և Գաւառներ Տրին. 50, Վեյմս 25, Եռմս 15 դր.
Օտար երկիրներ » 12, » 6, » 3 ֆր.
Դրամի տեղ բօսթայի բուլ ալ կ'ընդունուի Գաւառներէն:
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է:

ԾԱՂԻԿԻ Խմբագրութեան և Վարչութեան վերա-
բերեալ ամէն գրութիւնք պէտք է ուղղուին Աս

Մ Ր Տ Ի Ր Ո Ս Տ Է Օ Ք Մ Է Ճ Ե Ա Ն

Տ Ե Ր Է Ն Ծ Ա Ղ Ի Կ Ե Մ Ա Ս Բ Ա Բ Ե Թ Ի

Ղալամիա, Նորատունկեան խան

Արտոնատէր Ա. ՍԱՐԳՅԵԱՆ

Տ Պ Ա Գ Ի Ր Ո Վ Ի Ի Ն Կ. Պ Ի Պ Է Ի Բ Ե Ա Ն

Զիւմպիլիլի խան միջնայարկ թիւ 18